

Ayfer Savaş Aydın

RIZA

DESTEK YAYINLARI: 1790
EDEBİYAT: 400

AYFER SAVAŞ AYDIN / RIZA

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Destek Yapım Prodüksiyon Dış Tic. A.Ş.

Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun

Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül

Üretim Koordinatörü: Semran Karaçayır

Son Okuma: Devrim Yalkut

Kapak Tasarımı: Sedat Gösterikli

Sayfa Düzeni: Cansu Poroy

Sosyal Medya-Grafik: Mesud Topal-Nursefa Üzüm Kalender

Reklam ve Tanıtım: Selen Çavuşoğlu-İşil Ilgıt Şimşek

Destek Yayınları: Temmuz 2023

Yayıncı Sertifika No. 43196

ISBN 978-625-441-960-7

© Destek Yayınları

Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul

Tel. (0) 212 252 22 42

Faks: (0) 212 252 22 43

www.destekdukkani.com

info@destekyayinlari.com

facebook.com/DestekYayinevi

twitter.com/destekyayinlari

instagram.com/destekyayinlari

Destek Dukkan

Deniz Ofset – Çetin Koçak

Sertifika No. 48625

Maltepe Mahallesi

Hastane Yolu Sokak No. 1/6

Zeytinburnu / İstanbul

Tel. (0) 212 613 30 06

Ayfer Savaş Aydın

RIZA

MUTLU OLMA İHTİMALİNİ HİÇ UNUTMADI

DESTEK
Yayınları

Bu kitap gerçek bir hayat hikâyesinden uyarlanmıştır.

Hüznü dahi güzel kılan canım oğlum Çetin Emre Aydın'a...

YAZAR HAKKINDA

Ayfer Savaş Aydın, 1972 yılında Kastamonu'da doğdu. Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Fizik Mühendisliği Bölümü'nden 1993 Haziran'ında mezun oldu. 1994 Ocak ayından beri kamuda çalışmaktadır. Kamu çalışmaları sırasında; uzun süre Avrupa Birliği (AB) mevzuatına adaptasyon kapsamında, mevzuat ve altyapıya ilişkin çalışmaları yürütmüş, birçok AB projesinde sorumlu olarak görev almış, ardından sektörle ilgili farklı alanlarda da çalışmalarına devam etmiştir.

2017 Mart ayında başlayan kanserle mücadele süreci, 2019 Eylül ayına kadar sürmüş, 3 yılda 3 farklı kanser vakasıyla yüzleşmiş, 4 ameliyat geçirmiş ve en son evre kanser hastası olarak tedaviler görmüştür. Halen kontrol altında olmakla birlikte kanserle mücadelesini başarıyla tamamlamıştır. Bu başarı; öncelikle hayata bakışı, zorluklar karşısındaki mücadele gücü ile kendisine ait olup, diğer büyük katkılar ise her anında yanında olan sevgi dolu ailesi ile mesleğini severek ve başarıyla yapan doktorlarıdır.

Tedavilerin ardından yazma ve okumanın iyileştirici sürecine kendini teslim etmiştir.

Bu süreçteki ilk deneyimi olan MasterCamp Usta Yazarlarla Yazarlık Akademisi'ni tamamlayarak, kanserle ilgili yaşadığı deneyimleri paylaşmak amacıyla *Gücüne Gelsin* adlı kolektif kitapta "Hayatın Sınavları" adlı hikâyesini yazmıştır.

Yazarlık yolunda en büyük şansı Hakan Akdoğan ile tanışmasıdır. Hakan Akdoğan'ın yazarlık ve derin okuma atölyelerini Studio Gaia aracılığıyla 2021 yılından bu yana takip etmektedir. Hakan Akdoğan'ın derin dünyasında öğrendiklerini pekiştirmek amacıyla felsefe, sosyoloji ve tarih okumaya karar vermiştir.

Studio Gaia'nın öncülüğünde 2022 yılında *Eylül* adlı kolektif kitapta "Yeniden Doğuş" adlı öyküsüyle yer almıştır. Yazarlık yolculuğunda farklı atölye çalışmalarına katılmıştır.

Halen iş yaşamı ile birlikte Hakan Akdoğan'ın yazı ve derin okuma atölyelerine devam etmekte, ayrıca İstanbul Üniversitesi Felsefe, Anadolu Üniversitesi Sosyoloji ve Atatürk Üniversitesi Tarih bölümlerinde okumaktadır.

Evli ve yetişkin bir çocuk annesidir.

BAŞLARKEN

İleri derecede kanser hastası olan yazar hayata tutunma yolculuğunda yazmanın iyileştirici gücüne sığınır. Bu yolculukta yorgun bedeninde ve yıpranan ruhunda kanserin bıraktığı izleri tek tek kelimelerin arasına sıkıştırır.

Kanserin hayatına girmesiyle kusursuz hayatı tepetaklak olur. Hayatına tersten bakmaya çalışırken doğrularını da sorgulamaya başlar. Hayatını, kişiliğini, yaşananları, geçmişini düşünecek bol bol zamanı vardır. Okur. Araştırır. Ailesinin köklerini merak eder. Annesinin rehberliğinde yıllardır görmezden geldiği köklerine ulaşmak için sabırla kazmaya başlar. Kazdıkça yorulur, yıpranır ama asla pes etmez. Yolculukları gözyaşları ve sürprizlerle doludur. Yavaş yavaş zaaflarının, kırılğanlıklarının, yaralarının nedenlerinin ipuçlarını da bulmaya başlar. Günler sonra anneannesinin özenle sakladığı çeyiz sandığına ulaşır. Sandığın içi paha biçilmez mücevherlerle doludur. Onları özenle zarar görmeyecek şekilde ayırır, yanına alır.

Kanser, kolon, rahim, akciğer metastazı, kemoterapiler, ilaçlar, ameliyatlar derken sakladığı hazineyi unuttur. Kanserle birlikte ölümlerle burun buruna gelen yazar, varlığının izlerini bırakma çabasına girer. Bu süreçte ölümler, ölümlerle yok oluşu, elli yıllık yaşanan hayatının bir gün yok olup gideceğini düşünür. Ölümün bu dünyadan gidiş kadar önemsiz ama giderken bırakılan izler kadar önemli olduğunu anlar. Varlığı, neden dünyaya geldiği, kanserle karşılaşınca

kadar soluksuz geçen ömrü ile tek tek yüzleşir. Bu hayatta ben de vardım demeyi ister. Tam da o sırada bu hayatta ben de varımı artık diyemeyecek olan dayısı aklına gelir.

Yazar dayısıyla aynı kanseri yaşamamanın tuhaf gururunu hissederken dayısına karşı içinde yıllardır sorgusuz bekleyen sevgisini de keşfeder. Rıza yirmi dört yaşında kolon kanserinden vefat ettiğinde ardında yığınla enkaz bırakır. Rıza'nın kısacık ömrüne sığdırdığı siyasi ve sosyal büyük işler ve efsane olan aşkı da o enkazın altında unutulmaya terk edilir. Ardında bıraktığı 78 kuşağının siyasi kimliği, kimliği için mücadelesi, vatanına kazandırdıkları, vatani uğruna kendinden yitirdikleri, gözü açık hayata veda ederek aşkına kavuşmaması, rehberi olan Denizlere kavuşması, hafızasında götürdüğü ama onca insanın hafızasına ilmek ilmek kazıyarak miras bıraktığı yakılan çuvallar dolusu kitaplarının külleri de enkazın altında unutulmaya terk edilenlerdendi. Kırk iki sene enkaz yerinden oynatılmaz, doğal yollarla yok olması beklenir. Onca insan omuzlarında o enkazın ağırlığı ile yaşamaya alışır. Enkaz gittikçe ağırlaşır, ruhta yaralar yapar, kanatır, yaralar kabuk bağlar ama iyileşmez.

Yıllar sonra yazma yolculuğunda ailenin en değerli mücevherinin saklandığı istiridyeyi eline alır. Nasıl oluştuğunu, şekillendiğini, kimlerin onu koruduğunu, zarar verdiğini ve o mücevherin gerçek sahibini sabırla araştırır. Yazar enkazı yerinden oynatmaya, yaraların kabuklarını kaldırıp tedavi etmeye, dayısının efsane aşkını yeniden yaşatmaya, aşkın sahibi kahramanı kırk iki sene sonra bulmaya ve dayısı ile el ele bu dünyada biz de vardık demeye kararlıdır.

Yazar mücevherin gerçek sahibini bulduğunda; yarım kalan bir hayatın bırakılıp gidilmesinin mi yoksa hayatta kalıp kocaman bir ömrün gidenin eksikliği ile yaşanmasının mı daha acı olduğu gerçeği ile karşılaşır. Aşkın ölümsüzlüğü efsanesine hayranlıkla şahit olur.

RIZA

Duvar kenarına yığılmış yeşil beyaz çizgili çarşafların arasından sadece uzun kumral saçları gözükiyordu. Kokusunda boğulmak, yok olmak istiyordu. Toprak dolu tırnakları bu defa çarşafa kilitlenmiş kopamıyordu. Yüreği keskin bir bıçağın ardı ardına gelen darbeleriyle parçalanıyordu. Çarşaflar sırlıklam, ruhu paramparçaydı. Haykırışları sokakları inletiyor, gözlerinden kan damlıyordu. Toprağa sınımsız sarılan çaresiz kolları şimdi de çarşaf yığına dolanmıştı. Saatlerce orada öylece kalmış, tükenmişti. Kalan son gücüyle, “Neden, neden, neden?” diye inledi.

“Sevgili Fatmam...

Mektup neden yazılır sanki? Uzak insanlar arasındaki hasreti biraz olsun azaltmak için değil mi? İşte biz bu kadar uzak daha doğrusu ayrı kalmamıştık. Ama alışmalıyız. Çünkü ilerde şayet devlet memuru olursak belki de bizi yer bakımından ayıracaklar. Ama biz asla ayrılmayacağız Fatmam. Sana, şu kısacık fakat bana çok çok uzunmuş gibi gelen bu ayrılığa alışmalıyız derken kendi kendimi kandırıyorum. Şu an beraber olabilmek için çok şey verebilirdim. Ama gerçekten buna alışmalıyız. Çünkü hayat acımasızdır. Neyse boş ver saçmıyorum galiba ve seni de istemeyerek daha çok üzüyorum...”

Şubat 1977, Rıza-Fatma (Kastamonu-Araç)

“Canım Rıza...

Ben şöyle düşünüyorum, o kadar bekledikten sonra o kadarlık günü zaten beklerim. Hem mektubunda dediğin gibi buna alışmalıyım...”

28 Şubat 1977, Fatma-Rıza (Ankara)

“Eser üretmek isteyen var mı?” diye sorduklarında hiç düşünmeden, “Varım!” dedim. Yazacak çok şeyim vardı. Nereden, nasıl başlayacağımı bilemesem de yazmam gerektiğini biliyordum. Sabah gün daha doğmadan yürüyüşe çıktım. Bir taraftan müzik dinliyor, bir taraftan da ne yazacağımı düşünüyordum. Begonvillerin, zeytin ve incir ağaçlarının arasında yürürken rüzgârın saçlarımı savurmasıyla dayımın omuzlarına düşen saçları aklıma geldi. Ne güzel saçları vardı. Yaşasaydı kesin İzmir’e yerleşirdi hatta bu sitede yazlığı bile olabilirdi. Olma ihtimalini düşünmek bile kalbimin atışlarını hızlandırdı.

Buz gibi soğuk bir odadayız. Odada; üzerinde bilgisayar ve saat olan dikdörtgen gri çalışma masası, temiz beyaz örtü serilmiş muayene masası, birkaç tıbbi malzeme, siyah iki koltuktan başka hiçbir şey yok. Makyajcı özenle rötuşlarımı yapıyor. Yüzümü soluk, renksiz, ifadesiz bir hale getirmeye çalışıyor. Spotlar üzerime tek tek çevriliyor. Karanlık odada tek ben aydınlığım. Gözlerim spotların ışığından kamaşıyor, yaşıyor, burnum karıncalanmaya başlıyor. Kafamı yukarıya kaldırıp sulanan gözlerimdeki yaşların dağılmasını bekliyorum. Diğer oyuncular rollerini hatasız oynadılar. Doktor

rolündeki aktör ölümcül bir hastaya motivasyon dolu cümlelerini sıralarken sesi belli belirsiz duyuluyordu. Hastanın eşi rolündeki adam spotların sıcaklığından ter içinde kalmış, buz gibi eliyle sıkı sıkı elimden tutmuş, doktorun anlattıklarını dikkatle dinlemiş, arada başını sallayıp onay verirken bir taraftan da “Ben yanındayım...” der gibi elimi sıkımişti. Karanlıklar içindeki kameraman dikkatli gözlerle ortamı tarayarak, “Çekime hazırım...” diye sesleniyor. Sonunda sıra bana geldi. Yönetmen, “Motor!” dediğinde asistanlar, seyirciler nefesini tutmuş, bakışlarını bana çevirmiş, ufak bir hareketimi, sözcüklerimi bekliyorlardı.

Tam olarak ne hissettiğimi ifade etmek için doğru kelimeleri bulamayabilirim. Böyle durumlarda ortam kavramım yok oluyor. Dışarıdayım, konuşulanlar bana ait değil. Zaman, mekân her türlü kavramı karıştırıyor. Normalde en basit olayı bile telaşla karşılayan ben şaşkıncı şekilde sakinim. Sindirmeye çalışıyorum. Yeni insanları, ortamı, kısacık sürede yaşadıklarımı, yaşayacaklarımı. Her şey o kadar hızlı gelişti ki hazmı hiç kolay olmuyor. Hep başkaları için duyduğum kelimeler şimdi üstüme yapıştı. Çıkarıp atmam pek mümkün gözüküyor. Karşımda tecrübeli, yıllarını bu mesleğe vermiş çok değerli biri var. Sonuç odaklı biri olarak o kadar çok şey soruyorum ki bir türlü netleşemiyorum. Sorularımın cevaplarının merakımı giderecek dozda bilgilerle geçiştirildiğini hissediyorum. Bu kadar soruyu aslında tek bir şeyi öğrenmek için sorduğumun da henüz farkında değildim.

GÖZÜNÜZ AYDIN OĞLUNUZ OLDU

Sabah ezanı okunuyordu...

Şafak söküyordu. Dışarıda ılık bir rüzgâr esiyordu. Nefise'nin ağrıları dalga dalga yükselmeye başlamıştı. Yeşil beyaz çizgili çarşaf-
ların arasında uzun sarı saçları dağılmış, endişeyle yatıyordu. Ağrı-
ları dayanılmaz boyuta geldiğinde nihayet ebe gelmişti. Sıcak sular,
havlular, çarşaf- lar hazırlanmıştı. Sabahın erken saatlerinde herkes
telaş içinde koşturuyordu. "Sobaya odun atın üşütmesinler!" diye
seslendi gür sesiyle baba. Elinde tespihi, gide gele koridoru aşındır-
mıştı. Soğuk soğuk terliyor, nefesi sıklaşıyordu. Mendilini ensesine
koyuyor, sık sık değiştiriyordu. Bu sefer heyecanı farklıydı. İçindeki
çoşkuyu zor bastırıyordu. Herkese hediyeler dağıtmak, tanımadığı
insanlara bile sarılmak istiyordu. O gece kimse uyumamış, babanın
heyecanına eşlik etmişti. Tüm aile kapının ardından gelecek hayat
çılgılığını bekliyordu.

Bebeğin başı görünür görünmez ebe, tekbir ve bebek doğar
doğmaz da kelime-i şahadet getirmeye başladı. Ilık suda yıkanan
bebeğin göbek bağıni kesti. Kundağa sardıktan sonra içinde Ku-
ran'dan ayetlerin olduğu kumaşla sarılı muskayı, nazardan koru-
ması için bebeğin kundağına ilişti. "Gözünüz aydın Muharrem
Bey oğlunuz oldu..." diye seslendi. "Sessizce, kimseyi üzmeden,
neredeyse gülümseyen bir suratla dünyaya geldi oğlunuz..." diye
ilave etti.

O arada yorgun düşen Nefise Hanım'ı giydirip loğusa yatağına yatırdılar. Ortalığı toparlayıp babayı ve merakla bekleyen dedeyi içeriye çağırdılar. Bebeği dedenin kucığına verdiler. Torunu eline verilen dede kibleye döndü, sağ kulağına ezan okudu, ardından kelime-i şahadet getirdi ve "Rıza!" dedi. Ardından, "Muharrem'den olma Nefise'den doğma, senin adın Rıza olsun..." diye ilave etti. Sonra yeniden besmele çekip çocuğun sol kulağına üç kez, "Allahu Ekber..." diye seslendi ve "Rıza!" dedi. Güneş doğmaya başlamış, gökyüzü kızıla boyanmıştı. Dedesinin kulağına ismini üflemesiyle gözlerine bakıp gülümsemişti sanki Rıza. Dede okuduğu dualar eşliğinde Rıza'yı Muharrem Bey'in kucığına verdi. Rıza, babasının kucığında da hiç yadırgamadan sakin sakin duruyor, babasının yüzünü dikkatle inceliyordu. Göz göze geldikleri an, aralarında çok güçlü bir bağ oluşmuştu. Onu bağrına basan adamın babası olduğunu anlamış gibi bakıyordu. Babası kafasına yaklaşp derin derin kokusunu içine çekti. Rıza da babasının boynunun toprak, ağaç, nehir, su kokusunda huzurla gözlerini kapadı. Baba, annesinin kucığına Rıza'yı teslim ederken, "Allahım, bu çocuğa sağlıklı uzun bir ömür ver, vatana millete hayırlı bir evlat olarak yetiştirmeyi nasip eyle..." dedi ve "Dinlenin, yarın oğlumu doya doya severim..." diyerek Rıza Efendi'nin ardından odasına çekildi.

"Kıymetli Anneciğim..."

Seni daha fazla merakta bırakmamak için mektubumu hemen yazmaya çalışıyorum. Manisa'ya ayın 18'i sabahı geldim. 19'unda da göreve gittim. Şimdilik 4 gün bitti. Rahatım çok iyi yalnız öğrencilik gibi olmadığı için çok yadırgıyorum. Öğrenciyken çoğu zaman Rıza idim, şimdi ise devamlı Rıza Bey'im. Bu bey kelimesine alışmam epeyi sürer. Okulda benden başka Fransızca öğretmeni yok. Ama öğrencim de çok az, topu topu 25 öğrencim var. Öğretmenliğe

bir alışırsam hiç mesele kalmayacak. Şimdi bir öğretmen arkadaşımın evinde kalıyorum. Rahatım çok iyi. Sağ olsunlar bana çok iyi bakıyorlar... Oğlun Rıza..."

22 Kasım 1979, Rıza-Nefise (Manisa)

* * *

A! Neden dayımı yazmıyorum? Evet, dayımı yazmalıyım. Bizlerden sonra kim hatırlayacak canım dayımı? Böyle bir insan unutulmamalı. Yazılanlar kaybolmaz, unutulmaz. Onu ölümsüzleştirme liyim. Birkaç arkadaşına da ulaşabilirsen harika olur. Böylece yazacağım kitapta dayımı, onu çok seven ailesi ve arkadaşlarıyla birlikte sonsuza kadar birlikte yaşatabilirim.

Güneş yükselmeye başlıyordu. Ilık rüzgâr çiçeklerin kokusundan bir demet hazırlamış etrafımı sarıp sarmalıyordu. Derin bir nefesle kokuları içime çektim. Aldığım kararın heyecan ve mutluluğu ruhumdan taşmak üzereydi. Bir an önce gidip kararımı annemle paylaşmak istiyordum. İyi de ne yazacaktım ki? Dayım hakkında o kadar az şey hatırlıyordum ki. Dayım vefat ettiğinde sekiz yaşındaydım. Dayımın vefatından sonra evimizde konu kapatılmış, ne anneme, ne anneanneme, ne de teyzeme dayım hakkında soru sorulmuştu. Dayımın erken kaybı o kadar büyük bir travmaydı ki ailemiz için. Ailemizin yaraları kabuk bağlamış ama iyileşmemişti. Ya annemi tekrar o günkü gibi üzersem? Yüzleşmenin, içindekileri bir şekilde dökmenin iyileştirici sürecine bizzat şahit olmuştum. Belki artık dayımı da konuşma zamanı gelmiştir. Belki kabukların yeneden kanatılıp yaraların iyileştirilmesi gerekiyordu. Kaçışlarımızın çözüm olmadığını yıllardır tecrübe etmiştik.

Kahvaltıyı özenle hazırladım. Annemle babamın uyanıp masaya gelmelerini sabırsızlıkla bekliyordum. Masaya koyduğum her parçada

dayımın hangi yiyecekleri sevdiğini düşünüyordum. Saçlarının rengini bile hatırlayamıyordum. Tek hatırladığım siyah beyaz fotoğraflardaki kocaman gülen yüzüydü. Gülmek bir insana bu kadar mı yakışır? Annemle babam, “Günaydın...” diye cıvıldaşıyorlar. Bayılıyorum onların aşkına. Annem kahvaltı masasını görünce, “Yine donatmışsın prensesim. Eline sağlık...” diyor. Kahvaltı koyu sohbet ve günlük yapacaklarımızın planlamasıyla geçiyor. Konuyu bir türlü açamıyorum. Keyiflerini kaçırmaktan korkuyorum. “En iyisi kahve içerken konuşmak...” diye düşünüyorum. “Buyurun bol köpüklü kahveler şirketten...” diyerek neşeyle kahvelerimizi masaya götürüyorum. Kahvelerimizden birer yudum alınca, “Anneciğim biliyorsun kitap yazmaya karar vermiştim. Sabah yürüyüş yaparken konusuna da karar verdim. Dayımı yazacağım. Ne dersin?” diyorum. Annem sandalyesinden kalkıp yanıma geldi. Ayağa kalktım. “Benim hassas kızım. Ne güzel düşünmüşsün. Beni çok mutlu ettin. Allah da seni mutlu etsin...” diyerek gözleri yaşlı, boynuma sarıldı.

“Anneciğim, karar verdiğimden bu yana dayımı düşünüyorum. Onun hakkında hiçbir detayı hatırlamıyorum. Tek hatırladığım yüreğimden hiç gitmeyen kocaman sevgisi. Nasıl yol alacağımı bilemiyorum.”

“Yavrum anneanneninin evindeki sandıktan aldığın mektupları okudun mu?”

“Hayır maalesef ben onlarla henüz yüzleşemedim. Biliyorsun araya sancılı yıllar girdi, yaşadıklarım hep cesaretimi kırdı.”

“Ben onlardan dayınla ilgili çok şey öğreneceğini düşünüyorum.”

Annem son cümlesini kurarken gözlerini kaçırdı. Anlaşılan konuşamayacaktı. Zamanla o da hafızasını zorlayacak, belki sustuklarını konuşabilecekti.
